

การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
Developing Internal Education Quality Assurance Systems for the Faculty of Education,
Mahasarakham University

รุ่งทิพย์ สิงพร¹

Rungthip Singporn¹

บทคัดย่อ

การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน เป็นเครื่องมือการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ทำให้เกิดความมั่นใจว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาทุกคนจะมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของสังคม การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายสองประการ คือ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และ (2) เพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสำหรับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิธีดำเนินการวิจัยใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมวิธีโดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจและวิจัยและพัฒนา ในการศึกษาสภาพปัจจุบันในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ดำเนินการโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน เก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างแบบสอบถามตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย สรุป ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญมาสร้างเป็นระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ก่อนการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในครั้งนี้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควรเนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ

2. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามที่พัฒนาขึ้นประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า มีจำนวน 6 มาตรฐาน ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ด้านการบริหารและการจัดการ ด้านการเงินและงบประมาณ รวม 18 ตัวบ่งชี้ ด้านกระบวนการมี 9 มาตรฐาน ได้แก่ ด้านปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์

¹ รุ่งทิพย์ สิงพร พนักงานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Rungthip Singporn Educational officer Faculty of Education, Mahasarakham University

และแผนงาน ด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการพัฒนานิสิต ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ด้านการบริหารและการจัดการ ด้านการเงินและงบประมาณ ด้านระบบและกลไก การประกันคุณภาพ รวม 26 ตัวบ่งชี้ และด้านผลผลิต มี จำนวน 8 มาตรฐาน ได้แก่ ด้านปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์และแผนงาน ด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการพัฒนานิสิต ด้านการวิจัย ด้านการบริการ วิชาการแก่สังคม ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ด้านการบริหารและการจัดการ ด้านระบบและกลไกการ ประกันคุณภาพ รวม 19 ตัวบ่งชี้ รวม 9 มาตรฐาน 63 ตัวบ่งชี้กลไกในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน คือ ศึกษาสภาพปัจจุบัน สร้างตัวบ่งชี้จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 12 คน นำตัวบ่งชี้ที่ได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ ความเป็นไปได้ การกำหนดให้หน่วยงาน บุคลากรรับผิดชอบซึ่งได้แก่ฝ่ายวิจัยและประกันคุณภาพ และการกำหนด กิจกรรมประกันคุณภาพทุกปี

ผลการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ปฏิบัติของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พบว่า ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัย นำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.50, 4.34 และ 4.23 ตามลำดับ

โดยสรุป ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก จึงสมควรนำระบบนี้ไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หรือสถาบันการศึกษาอื่นๆ ต่อไป

คำสำคัญ : การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน/คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Abstract

Intrenal education quality assurance instrument for providing education to have quality and generate confidence that all graduates will have desirable characteristics according the social needs. The 2 major purposes of this study were : (1) to examine current conditions of internal education quality assurance for the faculty of education, Maha Sarakham University, and (2) to develop internal education quality assurance systems for the Faculty of Education, Maha Sarakham University. The research method use was the process of mixes methods by using the exploratory research and research and development for examining current conditions of internal education quality assurance of the Faculty of Education, Maha Sarakham University. Data were collected from documentary study using an open-ended questionnaire. For developing internal education quality assurance systems, the data were collected by studying documents and related literature. A questionnaire was constructed for opinions of 13 experts. The experts' opinion were summarized for congruence to construct internal education quality assurance systems for the Faculty of Education, Maha Sarakham University. The statistics used for analyzing the collected data were mean and standard deviation.

The results of the study were as follows :

1. Before this development of the internal education quality assurance systems, the Faculty of Education, Maha Sarakham University did not have good systems as it should have been because there were frequent changes of responsible officials.

2. The development internal education quality assurance systems for the Faculty of Education, Maha Sarakham University consisted of these 3 aspects : input with 6 standrads comprising learning and teaching, research, academic services to the society, maintenance of art and culture, administration and management, and finance and budget with totally 18 indicators ; process with 9 standrads comprising philosophy, resolution, purposes and plans, learning and teaching, student development activities, research, academic services to the society, maintenance of art and culture, administration and management, finance and budget, and quality assurance systems and mechanisms with totally 26 indicators ; and product with 8 standrads comprising philosophy, resolution, purposes and plans, learning and teaching, student development activities, research, academic services to the society, maintenance of art and culture, administration and management, and quality assurance systems and mechanisms with totally 19 indicators, with a grand total of 23 standrads and 63 indicators. The mechanisms for operating internal quality assurance included : prescription of the national level policy, prescription of responsible agencies and personnel including Quality Research and Assurance Division and prescription of activities for quality assurance every year.

For the results of evaluating feasibility of implementing the systems in practice in internal education quality assurance of the Faculty of Education, Maha Sarakham University by 5 experts, it was found that all the 3 aspects of input, process and product had feasibilities of implementing the systems in practices at a high level with to be equal to 4.50 ; to be equal to 4.34 ; to be equal to 4.23 respectively.

In conclusion, the results of this study could provide internal education quality assurance systems and mechanisms for the Faculty of Education, Maha Sarakham University, which were appropriate and feasible to implement in practice at a high level. Thus these systems should be implemented in development of the quality education quality of education of the Faculty of Education, Maha Sarakham University or other educational institutions in the future.

Keyword : Internal Education Quality Assurance/Faculty of Education, Mahasarakham University

บทนำ

การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นระดับการศึกษาสูงสุดของประเทศบุคลากรที่สำเร็จการศึกษาจากระดับนี้จะต้องเป็นประชากรที่มีคุณภาพเป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศหากการศึกษาระดับอุดมศึกษามีคุณภาพ มีมาตรฐาน มีกระบวนการผลิตที่ดีก็ย่อมได้ผู้จบการศึกษามีคุณภาพตามมาด้วยอย่างแน่นอน ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจึงต้องคำนึงถึงการสร้างคุณภาพและมีการจัดดำเนินการสร้างคุณภาพอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดการดำรงไว้ซึ่งมาตรฐานคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น คณะการศึกษาทุกแห่ง จึงต้องให้ความสำคัญที่จะนำระบบการประกันคุณภาพมาใช้ในคณะศึกษาศาสตร์ของตนตามภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องปฏิบัติโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ สำหรับทุกสาขาอาชีพ จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างและรักษาความเชื่อมั่นและความศรัทธาของสังคมให้คงอยู่ตลอดไปว่าสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการหรือกลไกที่ดำเนินการเพื่อให้เกิดการผดุงคุณภาพการศึกษาให้ได้คุณภาพการศึกษาและให้ได้คุณภาพมาตรฐานอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งที่อาจริเริ่มขึ้นภายในคณะการศึกษาเองกระบวนการนี้ที่เริ่มขึ้นภายในคณะมักจะเน้นการควบคุมคุณภาพ และการตรวจสอบกลไกการดำเนินงานที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาเป็นหลัก คณะจะสร้างระบบการควบคุมการตรวจสอบ การติดตามการดำเนินการในด้านต่างๆ ขึ้นเอง ซึ่งส่งผลให้มีคุณภาพการศึกษาได้โดยรวม เช่น มีระบบการประเมินหลักสูตรเป็นระยะๆ มีระบบการรับอาจารย์ที่มีประสิทธิภาพ และมีการติดตามผลการดำเนินงานด้านต่างๆ อย่างเป็นระบบ เป็นประจำ เป็นต้น

คุณภาพของมหาวิทยาลัยเป็นหลักประกันที่สำคัญที่จะทำให้มหาวิทยาลัยอยู่รอดและมีเสถียรภาพที่มั่นคงตลอดไป การตัดสินใจของผู้ปกครองที่จะส่งบุตรหลานเข้ารับบริการทางการศึกษาก็จะตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลด้านประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยเป็นสำคัญ

การพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยในระยะเวลาที่ผ่านมา ประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านปริมาณภายใต้บริบทหรือสภาพแวดล้อมในอดีต ซึ่งส่งผลและก่อให้เกิดปัญหาสังคมสืบเนื่องมาเป็นระยะๆ ถึงปัจจุบัน ดังนั้นบทบาทของการศึกษาสำหรับปัจจุบันและอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการศึกษาของประเทศไทยที่กำลังขยายและปรับปรุงการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นคณะที่กล่าวได้ว่ามีรากฐานการกำเนิดมาพร้อมกับการกำเนิดวิทยาลัยวิชาการศึกษามหาสารคาม เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2511 เพราะวิทยาลัยวิชาการศึกษา ได้ก่อตั้งขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตครู ในสาขาวิชาต่างๆ ออกไปเป็นครูตามโรงเรียนหรือสถานศึกษาต่างๆ ไปหรือนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสาขาอื่นๆ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีภารกิจหลักดังที่ได้ปฏิบัติมาตั้งแต่เริ่มเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา คือมุ่งผลิตบุคลากรทางการศึกษาในสาขาวิชาต่างๆ ที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่นและประเทศให้เจริญก้าวหน้า โดยยึดหลักปรัชญาที่ว่า "การศึกษา คือ ความเจริญ ของงาม" คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีภารกิจหลักดังต่อไปนี้

1. การผลิตบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ผลิตบัณฑิตสาขาทางการศึกษาในระดับปริญญาตรีระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการสอน ระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก
2. การวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ให้การสนับสนุนและส่งเสริมบุคลากรในคณะได้มีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาการด้านการศึกษา และสาขาวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและเพิ่มคุณภาพของอาจารย์ให้สูงขึ้น
3. การบริการวิชาการแก่สังคม คณะศึกษาศาสตร์ได้จัดโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนและกับหน่วยงานต่างๆ ทั่วไปอยู่เสมอ เช่น การจัดอบรมสัมมนาทางวิชาการ การเป็นวิทยากรบรรยายความรู้ทางวิชาการ และการจัดทำวารสารทางวิชาการ เป็นต้น
4. การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม คณะศึกษาศาสตร์

ให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรและนิสิต จัดกิจกรรมเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี เพื่อรักษา และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมเป็นประจำเสมอ

5. จัดและพัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อให้ มีประสิทธิภาพ

วิสัยทัศน์ คือ "คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม เป็นหน่วยงานของมหาวิทยาลัย ซึ่ง มีความเป็นเลิศด้านการศึกษา ในระดับประเทศและ ภูมิภาค"

พันธกิจ คือ "คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม มีพันธกิจในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ทั้งทางวิชาการ วิชาชีพ คุณธรรม และจริยธรรม เพื่อนำไปสู่การมีงานทำและความเป็นเลิศในระดับสากล ดำเนินการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้และพัฒนาการศึกษา มุ่งส่งเสริมการบริการวิชาการที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและอนุรักษ์ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ของชาติ"

จากเหตุผลดังกล่าวมาแล้วทำให้คณะศึกษาศาสตร์ พยายามที่จะพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ของตน เพื่อให้การจัดการผลิตบัณฑิตดำเนินไปอย่าง มีคุณภาพสร้างความเชื่อมั่นในความพร้อมและคุณภาพ ในการจัดการศึกษาของคณะให้เป็นที่ยอมรับจากประชาชน หน่วยงานภายนอกและผู้ใช้ผลผลิต และเป็นความจำเป็น ที่คณะศึกษาศาสตร์ต้องมีรูปแบบหรือระบบการประกัน คุณภาพที่เหมาะสมของตนเอง ผู้วิจัยในฐานะที่เป็น บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ฝ่ายวิจัยและประกันคุณภาพ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงสนใจ ที่จะศึกษาเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในที่เหมาะสมสำหรับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคามต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม
2. เพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ภายในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรซึ่งทำการศึกษา ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มี ความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาจำนวน 12 คน ประกอบด้วย คณบดี รองคณบดี หัวหน้าภาควิชา หัวหน้าสำนักงานเลขานุการหัวหน้างาน อาจารย์ และ เลขานุการภาควิชา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ

1. แบบสอบถามแบบปลายเปิดเพื่อศึกษาสภาพ ปัจจุบัน
2. แบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็น ไปได้ของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สอบถามกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้การประกัน คุณภาพการศึกษา จำนวน 12 คน แจกแบบสอบถาม และจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยตนเอง
3. แบบประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลซึ่งได้จากการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาภายในนำมาวิเคราะห์หาค่า คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดไว้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าทางสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความ เทียงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญ (IC)
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการศึกษาสภาพการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ก่อนการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของคณะศึกษาศาสตร์ โดยใช้วิธีการคือการศึกษาค้นคว้าเอกสารผลการศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาจากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร สิ่งพิมพ์ ต่างๆ ที่เป็นหลักฐานการประกันคุณภาพเอกสารยังไม่เป็นระบบเนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบคนเดียวและคู่มือการประกันคุณภาพยังมีความไม่ชัดเจนในตัวอย่างที่ชัดเจนซึ่งมีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ ซึ่งส่วนใหญ่จะรับนโยบายมาจากมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามในขณะเดียวกันบุคลากรต้องการความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพ หรือความรู้อื่นๆ ที่สนับสนุนงานการประกันคุณภาพ

2. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 ท่าน ด้วยเทคนิคเดลฟาย 2 รอบในการศึกษารอบแรกด้วยแบบสอบถาม ได้ข้อสรุปว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสำหรับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ควรประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสำหรับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามที่ได้

เมื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบเป็นรอบที่ 2 ในรูปแบบสอบถาม พบว่าทุกข้อมีค่าความเหมาะสมในระดับมาก-มากที่สุด และมีค่าความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก-มากที่สุด แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของคณะ

ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3. การศึกษาความเป็นไปได้ของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผลการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ปฏิบัติของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน พบว่า ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย $(\bar{X}) = 4.50$, $(\bar{X}) = 4.34$ และ $(\bar{X}) = 4.23$ ตามลำดับ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ควรได้รับการพัฒนาโดยประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งแต่ละด้านจะเกี่ยวเนื่องกัน และเกี่ยวข้องกับ กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล กิจกรรม พัฒนานักศึกษา ความสัมพันธ์กับผู้ใช้ผลผลิตที่ส่งผลต่อคุณภาพของผลผลิตของคณะ และชื่อของคณะให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

อภิปรายผล

จากผลการศึกษากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สามารถอภิปรายผลการศึกษา ได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้าประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาเกี่ยวข้องกับด้านการเรียนการสอน และด้านด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณาจารย์ในคณะมีไม่เพียงพอกับความต้องการของนิสิตคณะควรให้ความสำคัญทั้งกระบวนการในการให้ความรู้ ทักษะวิชาชีพ และการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีคุณธรรมภายใต้การพัฒนาวิธีการถ่ายทอดประสบการณ์ ถ่ายทอดความรู้ของครูโดยตรง และโดยทางอ้อมจากหน่วยงานต่างๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2544 : 20-22)

ที่กล่าวว่าคุณภาพสถานศึกษาคือการ จัดสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ ยุทธศาสตร์ และวิธีการสอน กระบวนการ เรียนรู้ และการตอบสนองการเรียนรู้ ระบบการวัดผล และประเมินผล การสนับสนุนการเรียนรู้การมีส่วนร่วม และความร่วมมือของบุคลากร และองค์กรในชุมชน สอดคล้องผลงานวิจัยของ บอมการ์ต (Baumgart. 1987 : 58) ที่ศึกษาเกณฑ์ในการหาคุณภาพการศึกษา ในระดับปริญญาตรีของออสเตรเลีย ผลการศึกษาพบว่า เกณฑ์ในการหาคุณภาพการศึกษาในระดับปริญญาตรี ของออสเตรเลียของออสเตรเลียเกณฑ์ในกระบวนการ เรียนการสอนและการปรับปรุงการเรียนการสอน ประกอบด้วยคุณภาพและภาระหน้าที่อาจารย์การพัฒนา อาจารย์ ตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์กิจกรรมการเรียน ของนักเรียนการประเมินผลการเรียนรู้ที่มีความยุติธรรม และเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรจิรา วงษ์ชมทอง (2543 : 228-241) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาดัชนีปัจจัยการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย 9 ด้านคือ ด้านปรัชญา/ปณิธาน วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ และแผนงานของสถาบัน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ ด้านระบบและกลไกการประกัน คุณภาพการศึกษา ด้านการวิจัยและการผลิตผล งานทางวิชาการ ด้านการบริหารวิชาการแก่สังคม ด้านการเงินและงบประมาณ การดำเนินการเกี่ยวกับ กิจกรรมการพัฒนาการศึกษา ด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

2. จากผลการวิจัย พบว่า ด้านกระบวนการ ประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนา คือ ปรัชญา วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ แผนดำเนินงาน ด้านการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริหารและการจัดการ ด้านการเงิน และงบประมาณ ผู้บริหาร เป็นบริบทที่สำคัญต่อทิศทางการจัดการศึกษาของคณะ ในขณะที่การเงิน และ งบประมาณ อาจารย์ นักศึกษา หลักสูตร และอาคาร สถานที่ และสื่อการเรียนการสอนเป็นปัจจัยนำเข้าสำคัญ ที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรสุลี อาชาวำรุง (2534 : 52-66) ที่ทำการวิจัยเรื่องเกณฑ์การประเมินสถาบัน อุดมศึกษาของไทย พบว่า กับ ปรัชญาและวัตถุประสงค์ เป็นเกณฑ์การประเมินหนึ่งที่ใช้ในการประเมินสถาบัน อุดมศึกษาไทย และผู้วิจัยเสนอว่าการนำเอาเกณฑ์ นี้ไปประเมิน ให้พิจารณาถึงวัฒนธรรมมหาวิทยาลัย เสรีภาพทางวิชาการการมีส่วนร่วมของบุคลากร ทุกประเภท และการคำนึงถึงนักศึกษาที่เป็นผู้บริโภค สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุริวรรณ มณีแสง 2543 : 196) ที่ทำวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพ ของสถาบันการศึกษาพยาบาลเอกชน ผลการวิจัยพบว่า ดัชนีชี้วัดคุณภาพการศึกษาของการบริหารจัดการ คือ ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และแผนงาน สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ

บำรุง จันทวานิช (2542 : 5-6) ที่กล่าวว่าปัจจัย ที่ส่งผลให้การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพประกอบด้วย หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนครูและบุคลากรทาง การศึกษา และการบริหารจัดการสอดคล้องกับแนวคิด ของกรมวิชาการ (2538 : 8) ว่าการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ต้องอาศัยองค์ประกอบด้านปัจจัยความพร้อม ได้แก่ สภาพความพร้อมของผู้เรียน ครู ผู้บริหารหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน อาคารสถานที่ ผู้ปกครอง ชุมชน กฎ และระเบียบแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง มีการจัดทำ และใช้สารสนเทศข้อมูลของสถานศึกษาในการบริหาร สถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของสัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2544 : 20-22) ที่กล่าวว่าสถานศึกษาควรจัดโครงสร้าง การบริหารจัดการให้เอื้อต่อการดำเนินงานทุกคนมี ส่วนร่วม และมีการประสานสัมพันธ์กับทุกฝ่าย ทุกงาน และสถานศึกษาควรดำเนินการร่วมกันอย่างเป็นระบบ ในเรื่องการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ สอดคล้องกับ แนวคิดของณัฐพล ชุมวรฐายี (2545 : 14-15) ที่กล่าวว่าประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการ พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกัน ต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ว่าสถานศึกษา สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านผลผลิต ประเด็นที่

ควรได้รับการพัฒนาเกี่ยวข้องกับผลผลิตของคณะ ได้แก่ คุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษา ผลงานการวิจัย ผลงานวิชาการ ได้แก่ คณะได้รับการยกย่องชมเชย ในด้านต่างๆ และชื่อของคณะเป็นที่รู้จักแพร่หลาย ในสังคม ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคุณภาพชั้นปลายของการจัดการศึกษา นอกจากจะพิจารณาจากความสำเร็จที่เป็นผลสัมฤทธิ์ ตามหลักสูตรและผลงานที่เกิดขึ้นแล้วยังต้องพิจารณา ถึงการยอมรับของชุมชนสังคมที่มีต่อทั้งผู้สำเร็จการ ศึกษา ผู้ปฏิบัติงาน และคณะในภาพรวมด้วย ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของ ณัฐพล ชุมวรฐายี (2545: 14-15) ที่กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็น กระบวนการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจ และเป็นหลักประกันว่าสถานศึกษาสามารถจัดการ ศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และเป็นที่ยอมรับ ของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมคิด พรหมจ้อย (2544 : 41) ที่กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็น การดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับ บริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการโดยตรง คือ นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม คือ สถาบันประกอบการ ประชาชน และสังคม ในการ ทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐาน การศึกษาที่กำหนด เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นใจ ที่จะส่งลูกหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาที่ต้องการสอดคล้องกับ แนวคิดของ อุทุมพร จามรมาน (2541 : 32) ที่กล่าวว่า หากนักศึกษา อาจารย์ บุคลากร สร้างชื่อเสียงให้แก่ สถาบัน และสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้แก่สังคม และโดยภาพรวมแล้ว สถาบันก็มีชื่อเสียงการปฏิบัติงาน ในด้านต่างๆ ที่สร้างสรรค์คุณประโยชน์ แก่สังคม เป็นหลักฐานหรือประจักษ์พยานที่แสดงว่า สถาบันมี คุณภาพ นอกจากจะได้ศรัทธาความนิยมจากสาธารณะชน แล้ว กลุ่มบุคลากรภายในคณะยังเกิดความภูมิใจใน หน่วยงานของตนอีกด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ จิรพัฒน์ เงาประเสริฐวงศ์ (2544. : 37) ที่กล่าวว่า

ความมีชื่อเสียง เป็นสิ่งสำคัญมากต่อมหาวิทยาลัย เพราะมีผลต่อแรงจูงใจให้พนักงานสนใจที่จะทำงาน ให้มหาวิทยาลัยและการได้รับความสนับสนุนจากสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ ในการนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามไปใช้

1.1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ควรแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่มีความ ครอบคลุมการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา กับทุกแผนกและทุกภาควิชา

1.2 ควรจัดตั้งอบรมบุคลากร

ของคณะเพื่อทำความเข้าใจระบบการประกัน คุณภาพการศึกษาภายในของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.3 จัดอบรมผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน สำหรับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ควรมีการกำหนดการตรวจสอบและการประเมิน คุณภาพการศึกษาภายในทุกปี เพื่อการปรับปรุงคุณภาพ อย่างต่อเนื่อง จะทำให้คณะมีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอทำให้เชื่อมั่นในคุณภาพ และการประกันคุณภาพ ของคณะได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

เนื่องจากการวิจัยนี้ยังมิได้มีการทดลองใช้ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

ควรศึกษาการนำระบบนี้ไปทดลองใช้ เพื่อการ ปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานตัวบ่งชี้และรายการตรวจสอบ ให้สอดคล้องกับลักษณะของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2538). การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จันทร์จิรา วงษ์ชมทอง. (2543). การพัฒนาดัชนีชี้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน.
- จิรพัฒน์ เงาประเสริฐวงศ์. (2544). การเปรียบเทียบสมรรถนะ: คู่มือสำหรับมหาวิทยาลัยในประเทศออสเตรเลีย. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ เรื่องการเปรียบเทียบสมรรถนะกับการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- จิวรรณ มณีแสง. (2543). การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพของสถาบันการศึกษายาบาลเอกชน.วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาคุชฎบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพล ชุมวรฐายี. (2545). บันไดสู่การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : นิคพอยท์จำกัด.ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักมาตรฐานการอุดมศึกษา ส่วนวิจัยและพัฒนา. (2543). การประกันคุณภาพ การศึกษา ระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรชูลี อาชาวำรุง. (2534). "เกณฑ์การประเมินสถาบันอุดมศึกษาไทย," วารสารครุศาสตร์. ปีที่ 20 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม : 2534)
- สมคิด พรหมจ้อย. (2544). การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2544). การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : ยุทธศาสตร์สำคัญเพื่อเตรียมรับการประเมินภายนอก. วารสารวิชาการ, 4(9), กันยายน.
- อุทุมพร จามรมาน. (2541). การประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษา (Quality Assurance in Higher Education). เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา 24 มิถุนายน ณ ห้องประชุมสายสุรี จุติกุล คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บำรุง จันทวานิช. (2542). แนวคิดการประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ. วารสารข้าราชการครู, 19(3), กุมภาพันธ์-มีนาคม.
- Baumgart, N. (1987). *Equity, Quality and Cost in Higher Education*. Bangkok : UNESCO Principal Regional Office For Asia and ThePacific.